

The Central Archives for the History of the Jewish People Jerusalem (CAHJP)

החברה ההיסטורית הישראלית – ISRAEL HISTORICAL SOCIETY

IHS/

בשנת תרפ"ה (שלהי 1924) הוקמה בירושלים החברה הא"י להיסטוריה ולאתנוגרפיה, ע"י חבורת היסטוריונים ארצישראלים. החברה הוציאה שנתון בשם 'ציון' (מאסף), שבשנת 1936 הפך לרבעון תחת אותו שם. כן יזמה החברה הוצאת שתי סדרות ספרים, 'ספר היישוב' ו'הספרייה ההיסטוריוגרפית'. בשנת 1944 נכנס 'הארכיון הכללי לתולדות ישראל' (לימים: 'הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי'), מיסודו של יוסף מייזל, לרשות החברה, ממנה נפרד בשנת 1969. לאחר קום המדינה (1950) שינתה החברה את שמה ל'חברה ההיסטורית הישראלית', והרחיבה את פעולתה הציבורית לכנסים שנתיים והשתלמויות מורים.

האוסף כולל פרוטוקולים של החברה (החל מהישיבה הראשונה בכ"א בכסלו תרפ"ה, בהשתתפות ש' אסף, ב' דינבורג, א"ל סוקניק, ק' פריידנברג ו' פרס); התכתבות עם חברים ומוסדות; ענייני הסקציה האתנוגרפית של החברה; מערכת כתב העת 'ציון' ושאר פרסומי החברה; הארכיון הכללי לתולדות ישראל; והכנסים השנתיים.

מרבית החומר הנו בעברית. בהתכתבות ניתן למצוא חומר באנגלית, יידיש, גרמנית, פולנית, צרפתית, איטלקית, ספרדית ועוד.

הסיגנטורה של תיקים מאוסף זה מורכבת מהסימול IHS ומספר התיק, לדוגמא: **IHS/67**.

החברה הא"י להיסטוריה ולאתנוגרפיה – פרוטוקולים

1925-1924	פרוטוקולים, מחברת, כ"י (החל מהישיבה הראשונה של החברה, כ"א בכסלו תרפ"ה)	1
1931, 1928	פרוטוקולים, מחברת, כ"י	2
1933	פרוטוקול, כ"י	3
1944-1934	פרוטוקולים, מחברת, כ"י (ישיבות החברה, וועד החברה וההנהלה המצומצמת; ישיבות משותפות עם 'מוסד ביאליק')	4
1945-1936	פרוטוקולים ודוחות, כ"י, ומ"כ עם הערות (בער ודינור) בכ"י	5
1945	פרוטוקולים, הוועדה הכספית, כ"י	6
1946-1944	פרוטוקולים, מ"כ	7
1947-1946	פרוטוקולים, מ"כ, סטנסיל וכ"י <u>כולל</u> : דיוני הוועדה הארכיונית וועדת הארגון	8
1950-1949	פרוטוקולים, כ"י ומ"כ	9

1951-1950	פרוטוקולים, מ"כ	10
1931-1928	פרוטוקולים, הסקציה האתנוגרפית, מחברת, כ"י	11
1934	פרוטוקולים, הסקציה האתנוגרפית, מחברת, כ"י	12
1933	פרוטוקול, 'ספר היישוב', מחברת, כ"י	13
1942-1934	פרוטוקולים, 'ספר היישוב', מחברת, כ"י	14

החברה הא"י להיסטוריה ולאתנוגרפיה - התכתבות

1935-1925	התכתבות, כללי <u>כולל</u> : רישום החברה במשרדי המושל, הזמנות לישיבות החברה, פרוטוקולים, בחירות לוועד החברה, הקמת סניפים, רשימת חברים, 'ספר היישוב'	15
1935-1928	התכתבות, אדמיניסטרציה (a) א-ו (b) ז-מ (c) נ-ת	16a-c
1937-1935	התכתבות, אדמיניסטרציה <u>כולל</u> : מכתבים ותזכיר של בין {1935} וקלויזנר {1937} בדבר הקמת ארכיון; פרוטוקול ישיבת היסוד של הסניף התל-אביבי של החברה (a) א-ה (b) ו-כ (c) ל-מ (d) נ-ת	17a-d
1939-1938	התכתבות, אדמיניסטרציה <u>כולל</u> : רשיון מנדטורי להוצאת 'ציון'; תכנית הספרייה ההיסטוריוגרפית; פרוטוקולים של ועדת המוזיאון של החברה (a) א-ב (b) ג-ט (c) י-נ (d) ס-ת	18a-d
1940-1939	התכתבות, אדמיניסטרציה (a) א-ה (b) ו-כ (c) ל-מ (d) נ-ת	19a-d
1943-1938	התכתבות, אדמיניסטרציה (a) א-ד (b) ה-ל (c) מ (d) נ-ת	20a-d
1946-1944	התכתבות, אדמיניסטרציה <u>כולל</u> : כניסת הארכיון לחברה; בניין הארכיון (a) א-ד (b) ה-ל (c) מ (d) נ-ת	21a-d

1946	החוג להיסטוריה (מכתב בודד)	21e
1946	מכתבים יוצאים	22
1947 (מתחיל בסוף 1946)	קשרים עם חברות אחרות בארץ ובחו"ל (יד ושם, מוסד ביאליק, ידע- עם, מחלקת החינוך) <u>כולל</u> : רשימת מורים לדבה"; כתובות של יישובים חקלאיים; הצעה להקמת ארגון עולמי של היסטוריונים יהודיים	23a-b
1947	גביה בירושלים	24
1947	תרומות <u>כולל</u> : תקציב החברה	25
1949-1948	מכתבים נכנסים	26
1950-1948	מכתבים יוצאים <u>כולל</u> : שינוי שם החברה; קשיי הניתוק מהר הצופים; ייפוי כוח לשליחים לאירופה	27

החברה ההיסטורית הישראלית - התכתבות

1951-1950	ועדת הארגון	28
1951-1950	ועד החברה	29
1952-1950	התכתבות עם חברות שונות; כתב העת 'ציון'	30
שנות ה-50	רשימת כתובות (חברי הוועד; חברי מועצה; רשימת נציגויות ישראל בחו"ל; ארכיונים בארץ ובעולם {גרמניה – רשימה מפורטת}; מקבלי 'ציון')	31
1957-1950	התכתבות עם חברים בישראל א (a) ב (b) ג-ה (c) ד-ו (d) ז-י (e) י-מ (f) נ-ס (g) פ-ת (h)	32a-h
1959-1958	התכתבות עם חברים בישראל א-ב (a) ג-ו (b) ז-מ (c) נ-ת (d)	33a-d
1957-1949	התכתבות עם חברים בחו"ל (מלבד ארה"ב) א-ו (a) ז-פ (b)	34a-b
1959-1958	התכתבות עם חברים בחו"ל (מלבד ארה"ב)	35
1961-1958	התכתבות עם חברים בחו"ל (מלבד ארה"ב)	36
1957-1949	התכתבות עם חברים בארה"ב א סניף ארה"ב (a) ב-ד (b) ד-ז (c)	37a-c

1959-1958	התכתבות עם חברים בארה"ב a-h (a) i-z (b)	38a-b
1961-1958	התכתבות עם חברים בארה"ב a-g (a) h-z (b) s-z (c)	39a-c

החברה הא"י להיסטוריה ולאתנוגרפיה: הסקציה האתנוגרפית

1936-1925	הסקציה האתנוגרפית, התכתבות	40a
1931-1930	הסקציה האתנוגרפית, עזבון אנ-סקי	40b
1932	הסקציה האתנוגרפית, גליונות אוסף, מז' אירופה (המאספים: מיכל רבינוביץ', מינסק; יהושע שוועל, וורשא)	40c
1935	הסקציה האתנוגרפית, גליונות אוסף, בלקן (המאסף: ז' בלומנטל)	40d

פרסומי החברה

1936-1927	'ציון' (מאסף), התכתבות	41
1935	'ציון' (רבעון), ייסוד <u>כולל</u> : מגמת הרבעון החדש, כ"י {בער} ומ"כ; רשימת כותבים המעוניינים לתרום לרבעון	42
1941-1935	'ציון' (רבעון), התכתבות א-ו (a) <u>כולל</u> : ברכת דובנוב לרבעון החדש ז-ע (b) <u>כולל</u> : העתק מכתב שד"רים מארכיון ורונה פ-ת (c)	43a-c
1946, 1938	'ציון' (רבעון), מערכת ¹	44
1946	'ציון' (רבעון), הפצת החוברת	45
1947-1946	'ציון' (רבעון), הפצת החוברת	46
1957-1946	'ציון' (רבעון), מערכת, התכתבות א-ד (a) ה-ג (b) <u>כולל</u> : מאמר של שמעון מרכוס, 'על עלילה אחת בחברון', שלא נתפרסם ב'ציון' ס-ת (c)	47a-c
1952-1950	'ציון' (רבעון), הנהלה ומערכת	48
1957-1950	'ציון' (רבעון), הנהלה ומערכת	49
1959-1950	'ציון', הפצה ומנויים	50
1955-1952	'ציון' (רבעון), 'דפוס המרכז' <u>כולל</u> : 2 איורים ורשימת מקבלי כתב-העת	51

¹ במקור בתוך תיק מאוחר, העוסק בהנהלת חשבונות

1956-1955	'ציון' (רבעון), התכתבות, כרך המוקדש לתולדות יהודי ארצות הברית (לא יצא אל הפועל)	52
1961-1958	'ציון' (רבעון), התכתבות a) כללי, א-ו b) ז-ת <u>כולל</u> : עלי הגהה של מאמר של זנה {כ"ב}	53a-b
1961-1950	'ציון' (רבעון), חליפין a) 1957-1950 b) 1961-1958	54a-b
?1936	'ציון' (רבעון), מאמרים, טיטות, הערות וגליון תיקוני טעויות (מאת ריבקינד, היילפרין, ברסלבסקי, הערות ניהויזען למאמר בציון {מאסף} מס' 6, סטאר)	55
1961-1958	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ"ו, עלי הגהה (מאמרי גויטיין ובאואר); תקצירי מאמרים באנגלית ²	56
1950	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך ט"ו, עלי הגהה (מאמרי מאהלר, שטרן ורות)	57
1955-1950	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ', עלי הגהה (מאמר של שייקובסקי)	58
1956	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ"א, טיטות ועלי הגהה	59a-b
1961-1958	'ציון' (רבעון) וספר היובל לבער, מאמרים, טיטות, עלי הגהה; מאמרים שלא נתקבלו לפרסום (Jean Taisne, Armorial des Merchands Portugals de Saint-Esprit de Bayone; ש"ל קירשנבוים, 'בעיות הריכוז של ההגירה היהודית מרוסיה ומפולין בערים הראשיות של מערב אירופה'; הנ"ל, 'מעמדה וסמכותה של הרבנות בגרמניה במחצית הראשונה של המאה הי"ט'; רות קסטנברג-גלדשטיין, 'יסודות של מבנה מעמדי של החברה היהודית שלפני האמנסיפציה'; שייקובסקי, 'צו האט ר' ישראל איסרל געוואנט און שטראסבורג')	60
1960	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ"ה, טיטות, עלי הגהה (מאמר ספראי עם הערות בער); תרגום ועריכה של מאמר שלא התפרסם ב'ציון' (יעקב גולדברג, 'מבעיות ההתישבות החקלאית של יהודי פולין במחצית השניה של המאה הי"ח')	61
1961	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ"ו, עלי הגהה עם הערות של דינור (מאמרי יעקבי, סימונסון, ורטה)	62
1962	'ציון' (רבעון), מאמרים, כרך כ"ז, עלי הגהה	63
1947	פרסומי החברה מלבד 'ציון' (ספר היישוב, הספריה ההיסטוריוגרפית) <u>כולל</u> : פרוטוקולים של ישיבות מערכת	64
1950	ספר היישוב <u>כולל</u> : פרוטוקולים של ישיבות מערכת	65

² במקור בתוך תיק מס' 53

1964-1958	ספר היובל ליצחק בער <u>כולל</u> : פקסימיליות של איורים שהופיעו בספר ותמונת בעל היובל	66a-e
	(a) התכתבות, א-כ (d) התכתבות, ל-ת (e) התכתבות, 1960 (במקור בתוך מיכל 64) (f) סקירות וביקורת בעיתונות (g) טיטות מאמרים	
1943-1926	רשימות ודברי ביקורת על הוצאות החברה <u>כולל</u> : גזרי עיתונים; תדפיסים; העתקים בכ"י של כתבות עיתונאיות; מנשרים של החברה	67

החברה הא"י להיסטוריה ולאתנוגרפיה / החברה ההיסטורית הישראלית - כללי

1958-1935	מנשרים על פעילות החברה	68
1968-1949	הוועדה למדעים היסטוריים; C.I.S.H. (a) 1956-1949 (b) 1968-1956 (c) 1964	69a-c
1966	הכנס הראשון לתיעוד בע"פ	71
1973	מודעות אבל והספדים מן העיתונות על דינור	72

הארכיון הכללי לתולדות ישראל

1946-1941	פרוטוקולים, כ"י, מחברת ודפים בודדים	74a-b
1947-1943	גזרי עיתונים אודות הארכיון	73
1957-1944	מבנה הארכיון וריהוטו <u>כולל</u> : תכנית אדריכלית של הארכיון, 1944	75
1947	הוועדה הארכיונית <u>כולל</u> : פרוטוקול של הוועדה לחקר השואה; מפתחות לסימון אחיד	76
1947	מנהלה <u>כולל</u> : נאומי מיזל ודינבורג בטקס הפתיחה; רשימת המוזמנים לטקס; תערוכות בטקס הפתיחה ובקונגרס העולמי הראשון למדעי היהדות; תיעוד השואה; אוסף פרוינד	77
1947	פתיחת הארכיון הכללי לתולדות ישראל ³ <u>כולל</u> : ספר המבקרים בתערוכה	78
1952-1951	המוסד המאוחד לחקר גלויות ישראל ליד האוניברסיטה	70
1960-1947	חומר על ספריות שדודות בגרמניה ⁴ <u>כולל</u> : עדות גרומך על פעולתו כספרן תחת הגסטאפו	79

³ התעודות בתיק הועברו מהר הצופים ב-1966 ע"י מ' שילו, מנהל ארכיון צה"ל

⁴ הועבר לארכיון מעזבון בין לאחר פטירתו

1955-1952	התכתבות עם האנס יגר-זונסטנאו מווינה בדבר רכישת חומר גניאולוגי אודות משפחות יהודיות בעלות תואר אצולה הבסבורגי <u>כולל</u> : רשימה של המשפחות ואילן יוחסין של משפחת אסקלס	80
1959-1944	יוסף מייזל <u>כולל</u> : נאום של דני כהן בטקס הפרישה של מ'; מכתבים של מ' לאחר פרישתו; התכתבות בדבר הוצאה לאור של פנקס קהילת ברלין; מודעת אבל לאחר פטירת מ'; גזירי עיתונים; מכתבי ניחומים; מודעות אבל על ש' אסף	81
1956-1952	ארכיונים וארכיונאות <u>כולל</u> : האיגוד הארכיוני בישראל; גיבוש חוק הארכיונים	82
1956-1950	- איגוד הארכיונים בישראל - קונגרס בינלאומי של ארכיונים	83
1960-1958	התכתבות עם ארגוני ארכיון בינלאומיים	84
1969	קונגרס בינלאומי של ארכיונים	85
1952	התערוכה 'מאוצרות הגולה'	86
1962-1960	סדרת פנקסי הקהילות	87
1961	חוברת 'הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי'	88
1970-1960	יזמות למפעלים תיעודיים שונים (שמעון שפיגל, מוסד איקונוגרפי יהודי עולמי, סביב 1960; ישעיהו שחר, ארכיון מרכזי של צילומי יצירות אמנות יהודיות, 1967; ב' יפה, חברה גנאולוגית יהודית, 1970)	89
1961-1958	ציוד, מכשירים ותיקונים <u>כולל</u> : פרוספקטים רבים	90

החברה ההיסטורית הישראלית – כנסים

1957-1956	הוועדה לפעולה בציבור, פרוטוקולים, תקנון	91
1957-1956	הוועדה לפעולה בציבור, התכתבות	92
1966-1958	הוועדה לפעולה בציבור, התכתבות ופרוטוקולים <u>כולל</u> : רשימת מורים בבתי ספר תיכוניים משנים שונות	93a-g
	(a) 1958	
	(b) 1959-1958	
	(c) 1961-1960	
	(d) 1962	
	(e) 1964-1963	
	(f) 1966-1965	
	(g) 1966	
1957-1950	החוג לעיון <u>כולל</u> : תמונות מימי העיון {דינור, בן-צבי, בורג, היילפרין, בניהו, מייזל ועוד}; רשימה של ש' אלמוג, 'ההיסטוריה כגורם רוחני מעצב', שלא נתקבלה לפרסום ב'מולד'; פרוטוקול ישיבת הוועדה למורים, 1950	94
1960-1958	החוג לעיון	95

1960-1957	הוועדה לפעולה בציבור, הרצאות בין מורי בתי הספר התיכונים <u>כולל</u> : פרוטוקולים, רשימת מוסמכים בהיסטוריה, 1946-1958, לפי שנתונים	96
1961	החוג לעיון בתל אביב	97
1965-1962	הוועדה לפעולה בציבור, הזמנות להרצאות <u>כולל</u> : רשימת בתי הספר בחינוך החקלאי והימי	98
1966-1962	הוועדה לפעולה בציבור, התכתבות <u>כולל</u> : פרוטוקולים; החוג להיסטוריה חדישה, החוג לעיון בתל אביב	99
סוף שנות ה-50/תחילת ה-60	רשימות של בכירי המערכת המשפטית	100
1966-1964	החוג להיסטוריה חדישה <u>כולל</u> : פרוטוקולים ותקצירי הרצאות	101
1957-1956	הכנס השני והשלישי לעיון בהיסטוריה, התכתבות <u>כולל</u> : איחוד החברה ההיסטורית עם החברה הישראלית להיסטוריה כללית, 1957; הרצאת דינור בכנס ה-2, 'תולדות ישראל ומקומן בהיסטוריה הכללית' ותגובת טלמון; תמונות מיום העיון ה-3	102
1957-1955	הכנס העיון השני לעיון בהיסטוריה, התכתבות <u>כולל</u> : הודעות לעיתונות; גזירי עיתונים; פרסומים שונים לרגל שלושים שנה לחברה ההיסטורית; מודעת אבל על מרק וישניצר	103
1957	הכנס השלישי לעיון בהיסטוריה, התכתבות <u>כולל</u> : רשימת משתתפים; תקצירים, הזמנות, כרזות, מכתב של בן גוריון לדינור	104
1957	הכנס השלישי לעיון בהיסטוריה, פרסום והזמנות <u>כולל</u> : גזירי עיתונים	105
1957	הכנס השלישי לעיון בהיסטוריה, תקצירים	106
1958	הכנס הרביעי לעיון בהיסטוריה, התכתבות <u>כולל</u> : תקצירי הרצאות; הרצאת ג' שלום ותגובות; מכתב דינור להיילפרין בנוגע לנושא הכנס: משיחיות ולאומיות	107
1958	הכנס הרביעי לעיון בהיסטוריה, פרסום ומודעות <u>כולל</u> : גזירי עיתונים וכרזות	108
1959	הכנס החמישי לעיון בהיסטוריה <u>כולל</u> : התכתבות, תקצירים, הזמנות, גזירי עיתונים, כרזות	109
1960	הכנס הששי לעיון בהיסטוריה <u>כולל</u> : התכתבות, תקצירים, הזמנות, גזירי עיתונים, פנקס כרטיסי כניסה	110
1961	הכנס השביעי לעיון בהיסטוריה <u>כולל</u> : התכתבות, תקצירים, הזמנות, גזירי עיתונים, כרזות; מכתב דינור להיילפרין אודות השמטת ההיסטוריוגרפיה המקראית מתוכנית הכנס	111
1961	הכנס השביעי לעיון בהיסטוריה, תדפיסים, הזמנות	112
1961	הכנס השביעי לעיון בהיסטוריה, טופסי הרשמה	113
1962	הכנס השמיני לעיון בהיסטוריה, התכתבות <u>כולל</u> : תקצירים; הרצאת רוטנשטריך	114

	רשימת מבקרים באחד מכנסי העיון	115
1964-1961	הכנסים 7-10 לעיון בהיסטוריה, פנקסים (מלאים) של כרטיסי כניסה	116